

Készítette: Civisterv Várostervező és Építész Iroda – Debrecen, Széchenyi u. 8.

FÜLÖP

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

A Településképi Arculati Kézikönyv a „településkép védelméről” szóló 2016. évi LXXIV. törvény, továbbá a „településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről” szóló 314/2012.(XI.8.) kormányrendelet alapján készült.

MEGRENDELŐ: FÜLÖP KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Fülöp honlapcíme: www.fulopkozseg.hu

Fülöp email címe: fulop.polgarmester@gmail.com

Fülöp postai címe: 4266 Fülöp, Arany János utca 19

Telefon: +36 (52) 208-491

Polgármester: Hutóczki Péter

Főépítész: Zsemberi István okl. építészmérnök

SZERKESZTETTE, SZÖVEG, FOTÓ:

Zsemberi István és Zsemberiné Luczi Anikó

Cívisterv Bt. (Debrecen, Széchenyi utca 8.)

Telefon: +36 (52) 531-732

Email: civisterv@civisterv.hu

TÉRKÉPI MELLÉKLETEK:

Zsemberi Márk

GRAFIKAI TERVEZÉS:

A Lechner Tudásközpont által kidolgozott minta felhasználásával készült.

Debrecen, 2017. december

C Í V I S T E R V
VÁROSTERVEZŐ ÉS ÉPÍTÉSZ IRODA
4025 Debrecen, Széchenyi utca 8 sz.

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés, köszöntő 5
2. Fülöp bemutatása 7
3. Örökségünk 11
4. Eltérő karakterű településrészek Fülöpön 17
 - *Beépítésre szánt falusias településrész*
 - *Bánháza településrész*
 - *Beépítésre nem szánt területek a beékelődő mezőgazdasági (gazdasági) üzemi területekkel településrész*
5. Építészeti útmutató 33
 - Magasság*
 - Tetőhajlásszög*
 - Tetőforma*
 - Telepítés*
 - Színek*
 - Terepalakítás*
 - Kerítések*
 - Kertek*
 - Erkélyek, tornácok*
 - Ajtók, ablakok*
 - Homlokzatképzés*
 - Részletek*
6. Mai példák 61
7. Utcák, terek 67
8. Hirdetések, reklámtáblák 71

Tisztelt fülöpi polgárok, érdeklődők, építkezők!

1

A Település számára elkészített Arculati Kézikönyv elsődleges célja, hogy a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény alapján a településkép tervszerű, esztétikus létrejöttét, szakmailag támogassa, elősegítse. A kézikönyvben meghatározásra kerültek a településképi jellemzők, a településképi egymástól jól elkülönülő településrészek és azok arculati jellemzői, a településképi minőségi formálására vonatkozó javaslatok, valamint a településképhez illeszkedő építészeti elemek, melyek egyúttal irányt is mutatnak az építkezni szándékozóknak. Ezen az úton juthatunk el a múltból táplálkozó, a jelenben gondolkodó és a jövőt is megalapozó tudatosságig, melynek a jelen kézikönyv hasznos segítője kíván lenni. Mindezt az épület és környezete, az utcakép, az utcák terek, az erdészeti, mezőgazdasági, természetvédelmi területek számbavételével. Reményeim szerint a Kézikönyv helyi építészeti minőség garanciája lehet, azzal, hogy tartalmával aktív támogatója lesz a község településképi jövőbeni formálása tekintetében. Az építkezéshez, az otthonteremtéshez sok örömet és kitalást kívánok. Bízom benne, hogy együtt – gondolkodásunk eredményeként sikerül a településen élők életét szebbé, harmonikusabbá tenni.

BEVEZETÉS

Hutóczki Péter
polgármester

A településképi védelméről szóló, 2016. évi LXXIV. törvény egyik legfontosabb, gyakorlati megvalósulást segítő eszköze a Településképi Arculati Kézikönyv.

A kézikönyv nem kizárólag szakembereknek készül. Elsősorban a települési döntéshozók és a lakosság tájékoztatását segítő, szemléletformáló kiadvány. A jogszabályok útvesztője helyett röviden, lényegre törően, és mindenki számára érthető módon mutatja be egy közösség környezetalkítással kapcsolatos elvárásait. A kézikönyv meghatározza a település településképi jellemzőit, a településképi szempontból egymástól jól elkülönülő településrészeket arculati jellemzőikkel és értékeikkel, a településképi minőségi formálására vonatkozó javaslatokat, valamint a településképhez illeszkedő építészeti elemeket, irányt mutat az építetőknek.

Ajánlásaival, jó példáival lehetőséget kínál arra, hogy az építészek a hely szellemének és a településszerkezet és településkarakter fejlődésének megismerése után olyan házat tervezhessenek, melyek a településképet harmonikusan fejlesztik azzal, hogy tekintettel vannak az építészeti örökségre is. Az így tervezett házak a hagyomány és a modernizáció egységét megteremtve tudnak újnak, mainak hatni. Így az épület épületek nem a régi stílusok utánzását valósítják meg, hanem olyan ház épül, mely megfelel a mai kor lakhatási elvárásainak a modern munkakörülményeknek úgy, hogy megfelel a mai energetikai, éghajlat változási követelményeknek is.

A kézikönyv segít még az építtetőnek és az építésznek abban, hogy az épület elhelyezése illeszkedjen a településszerkezethez, és az épület külső részleteiben is az utca-képet fejlesztően jól megoldott, rendezett legyen. Az ajánlások nem tekinthetők szigorúan kötelező jellegűnek, céljuk nem a tervezési szabadság megkurtítása, hanem éppen a helyi értékek megismertetése a sokféle építészeti lehetőség feltárása. A településhez illeszkedő választási lehetőségek bemutatása.

Az arculati kézikönyv egy ezidáig nem létező, újonnan bevezetett szabályozási műfaj. A Kézikönyv hosszú távon jelentősen befolyásolja a település életét, ezért készítésébe bevonásra kerültek a helyi civil szervezeteket, lokálpatriótákat, a helyi lakosságot, hogy érdemi módon szólhassanak bele lakóhelyük arculatának alakításába.

Egy település arculata, sajátos értékeinek megőrzése, egységes képének megővése vagy megteremtése, az otthonosság érzésén túl, a helyi közösségek összetartó erejét is növeli.

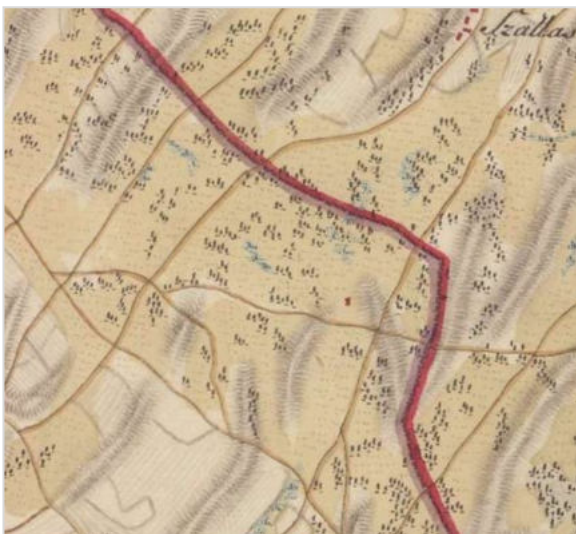
FÜLÖP BEMUTATÁSA

Településtörténet, általános településkép, településkarakter

TELEPÜLÉSTÖRTÉNET

Fülöp Hajdú-Bihar megye északkeleti részén helyezkedik el, 35 km-re Debrecentől, a Debrecen-Vámospércs-Nyírábrány főútvonalától 12 km-re. Tipikus szabolcsi település, mert a lakóházak az értéktelenebb dombos részekre épültek, az "egy utca két sor ház" település alakzata szerint, mint az a térképen látható. A középkorban Szatmár megyéhez tartozó település első írásos említése 1325-ből való a Balogszemjén nemzetség Kállai ágának birtokaként. AXIV. századelején épült templomának alapjait a Brumi-tanya lelőhelyen 1952-ben tárták fel. A település elnéptelenedése 1476 előtt elkezdődött, később évszázadokon át puszta helyként, illetőleg a legújabb korokban Nyírábrány külterületi lakott helyként ismert. 1946. április 1-jén alakult és lett önálló település, Nagyfülöp ideiglenes elnevezéssel, 1948-tól már Fülöp név alakban szereplő település, az 1950. évi közigazgatási átszervezés után immár Hajdú-Bihar megyéhez tartozó önálló tanácsú község. 1978-ban elveszítve önállóságát nagyközségi közös tanácsú társközségi jogállást kapott, közigazgatásilag ismét Nyírábrány irányítása alá került. Függetlenségét hosszas huzavona után 1988-ban kapta vissza.

I. katonai felmérés

II. katonai felmérés

TELEPÜLÉSSZERKEZET

Urbanisztikai megközelítés szerint a település élő- és élettelen anyagok mozgásban lévő rendszereinek dialektikus antropocentrikus egysége.

Az anyagok és energiák mozgásban, fejlődésben levő együttese, a mindenkori funkciók térbeli megnyilvánulása a településszerkezet.

A természeti és társadalmi törvényszerűségek hatására alakult ki a község településszerkezete, természetföldrajzi viszonyokon alapulva jött létre, melyek változása hosszabb időszakot ölel fel.

A természeti tényezők: domborzat, vízrendszerek, szél, napfény, csapadék, melyek közül az első kettő befolyásolja legerőteljesebben a települések szerkezetét.

A településszerkezet kialakulását a katonai felmérések térképlapjainak másolata szemlélteti.

A települések jellemzően útifaluk, vagy halmazos településszerkezetűek voltak. Az útifaluk jellemzője az orsószerűen kiszélesedő főútca, melynek „orsó” részében a templom állt. A kiszélesedett utca két oldalán szalagtelkek álltak. Tehát ez a telkek olyan csoportosulása volt, ahol nem volt előre tervezett utca. A térbeli elrendeződést, a terepviszonyok, a belvízrendszer, a klíma, az építőanyagok, továbbá a központi funkciók telepítése határozta meg.

A Nyírábrány-Nyírbéltek összekötő út mentén lévő szalagtelkek ma is hűen őrzik a történelmi telekszerkezetet. Az úttól távolabb lévő szabályos telektömbök már tervezettek, a mérnöki munka eredményei.

Mai formában több utcás, szabálytalan, de organikus, majd tervezetten fejlődő alaprajzú településszerkezet, az utcák csatlakozásánál kialakult kisebb teresedésekkel.

A belterület viszonylag homogénen beépített. Telekszerkezete ma is jó arányú, jellemző beépítési mód az oldalhatáron álló beépítés. A településszerkezetben tehát a kialakult hagyományörző utca-hálózat, a köz és vasút valamint az öntöző és belvízelvezető csatornák rendszere a meghatározó infrastrukturális tényező. Szerkezeti sajátosságot jelent még a külterületbe ékelődő Bánháza lakott településrész. Itt Bánházához délnyugatra csatlakozóan kertség (zártkert) található. A másik települési kertség a külterület délkeleti részén található. A kertségi területek kerhasználatra megfelel a zártkerti jellegnek, így azok zöldterület – kiegészítő jellegűek. A település meghatározó zöldterületei adottságként főleg a településközponton vannak jelen. Fülöp, mint nagy határu település telekszerkezete fokozatosan alakult ki. A nem mindig szabályos nagyméretű telkek a helyi mezőgazdasági műveléssel vannak összefüggésben. A nagybirtok rendszer ugyanis külterületen a kisparaszti művelésnek alig adott teret. A keskenyebb szalagtelkek vélhetően a korábbi tömbtelkek osztódásával jöttek létre. Az előkertes, oldalhatáron álló beépítést egysoros udvari – ritkábban kétsoros – épület elrendezés jellemezte.

Településkarakter: külső településkép (természeti-táji jellemzők)

A települési környezet és a táj jellegzetességét a homokos talajú hullámos felszín, a ligetekkel és erdőkkel vegyes környezet jelenti, ahol a felszínt a Fülöpi-ér és a Penészleki erek völgyeletei tagolják. A közbezárt kisebb szántóterületekből adódóan kistáblás családi művelés alakult ki, melynek megfelelően tanyabokrok és szórványtanyák léte is jellemző. A központi belterület is művelt mezőgazdasági területekkel tagolt, hosszan elnyúló. A település környezeti értéke az erdős, ligetes környezettel való kapcsolata és a belterület kertes használatából adódó magas zöldterületi fedettsége.

A táj jellegzetességét jelentik az észak-déli irányban kanyarogva futó vízfolyások, mely közül a Fülöpi-ér a belterületen keresztülhalad.

A külterületen jellegzetes növénytakaságok védelme érdekében védett területek találhatóak, melyek tájvédelmi körzet részét alkotják.

Településkarakter: belső településkép

A lakóházak külső megjelenésének két fő meghatározója a tetőforma és a homlokzatok. A községben a tetőforma változatosságot mutat. Alapesetben nyeregteretű borítja a házakat egyenes oromzattal, jellemzően utcára merőleges tetőszerkezettel.

Az oromfalak túlnyomó része falazott. Ettől eltérnek az 1950-60- as években még építhető manzárd tetős házak, és az 1970 – 80 – as évek sátoztetős „kockaházai” melyek igen elterjedtek. Az 1980-as évektől megjelentek az új típusú épületek, ill. egyedi tervezésű épületek, melyek már nagyobb tömegűek lettek és az utcával párhuzamos gerincű vagy összetett – tört idomú – tetőszerkezeti kialakítással is épültek. A községben a népi – lakóépületek alaptípusára a tornácos, kialakítás is jellemző. Az épületek magassági viszonyai, szintjei is változatosak. Egységes kép nem állapítható meg. A földszintes házak mellett jellemző emelt földszintes, ill. földszint tetőtér beépítéses kialakítás. A földszint és emeletes házak is megjelennek, igen változatos utcaképi megjelenést eredményeznek így együttesen.

Előtornácos népi lakóépületek.

Baloldalon: utcára merőleges tetőgerincű, ormfalas épületek a településképből.

ÖRÖKSÉGÜNK

A településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők.

Fülöp község különböző korokban jelentős összetartás fejlődött ki. Az itt élők szülöttek mindig is büszkék voltak településükre. Ez az összetartás őrzi azt az identitást, mely a mindenkori fejlesztési lehetőségeken keresztül épületekben, terekben is megjelenik. Az örökség lakó, gazdasági, kereskedelmi és egyházi funkciókban is fellelhető. A településen országosan védett építészeti emlék – műemlék nem található. Ebből adódóan is a helyi építészeti értékek a települési örökség fontos elemei. Ezek egy része a helyi vallási, igazgatási, kulturális élet szinterei, a múlt lenyomatainak őrzői, egyben a települési összetartozás kifejezői.

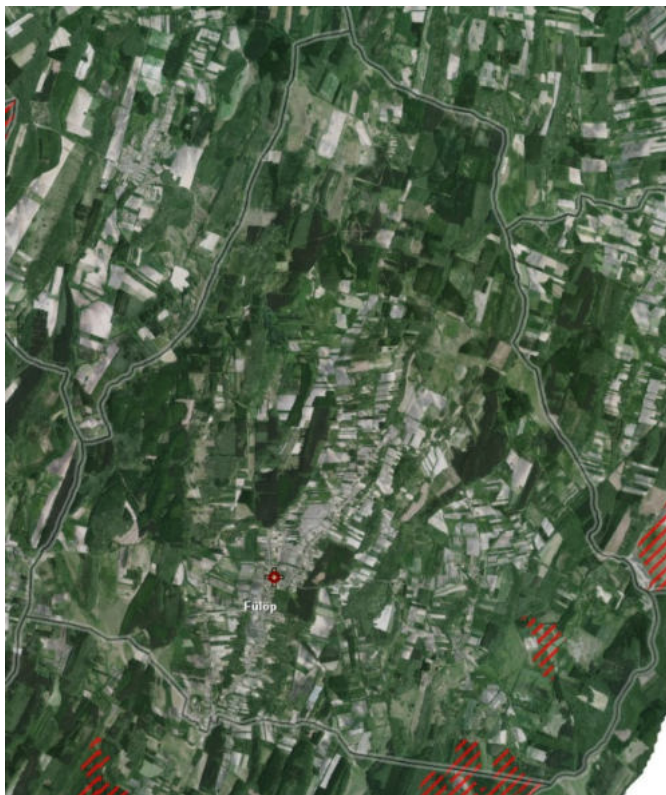
Településünkön műemléki védetség alatt álló építmények, nyilvántartott műemléki értékek nem találhatóak.

TERMÉSZETI ÉRTÉKEINK

Település külterületét érinti Natura 2000 Különleges Természetmegőrzési terület (SCI)

Az Európai Unió által létrehozott Natura 2000 egy olyan összefüggő európai ökológiai hálózat, amely a közösségi jelentőségű természetes élőhely típusok, vadon élő állat- és növényfajok védelmén keresztül biztosítja a biológiai sokféleség megővését és hozzájárul kedvező természetvédelmi helyzetük fenntartásához, illetve helyreállításához. A térképen a piros sraffozással jelölt területek élveznek Natura 2000 védelmet.

ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉGÜNK

Fülöp-Bánháza, Görögkatolikus templom:

A templom 1960-ban épült, fehér mészkő téglából. A 40 x 20 m-es alapterületű templomot támpillérek díszítik.

Faliképeit Benke László festőművész festette. A falakon az ünnepek ábrázolását láthatjuk. Az ikonosztázion képeit festette Pikó László festőművész, faragta Dávid Pál faragó. Faragása az ősi hagyományokra épülő rusztikus stílust követi, szőlő és kalász motívumokkal.

Értékes a ritkaságszámba menő galambdúcos haranglábja. Két harangja közül az egyik nagy Magyarország térképe látható. Mindkettő Trianonra utal.

Az egyik felirata " Nem, nem soha! ", a másiké " Magyarország Védőasszonya könyörögj megcsonkított hazánkért! ".

A templom titulusa: Krisztus Király

Fülöp-Bánháza, Római Katolikus kápolna:

Római katolikus templom

Az első templom 1949-50-ben épült, a jelenlegi 1981-82-ben.

Tervezője és az építkezés vezetője Vaskó Pál építész mérnök, az Egri Érseki Egyházmegye építési szaktanácsadója volt.

A munkálatokat Nyíri János kőműves és társai végezték.

A templom felszentelését 1982. augusztus 20-án, Kovács Endre püspök végezte. Szembetűnő látványosság a templomban, a szentélyben található falra festett művészi oltárkép, mely Szent István királyt ábrázolja. A templomban digitális orgona működik, ezáltal hangversenyek szervezhetők. A templom kertjében található Szent István király ember nagyságú mészkő szobra.

Védőszent: Szent István király

Református Imaház

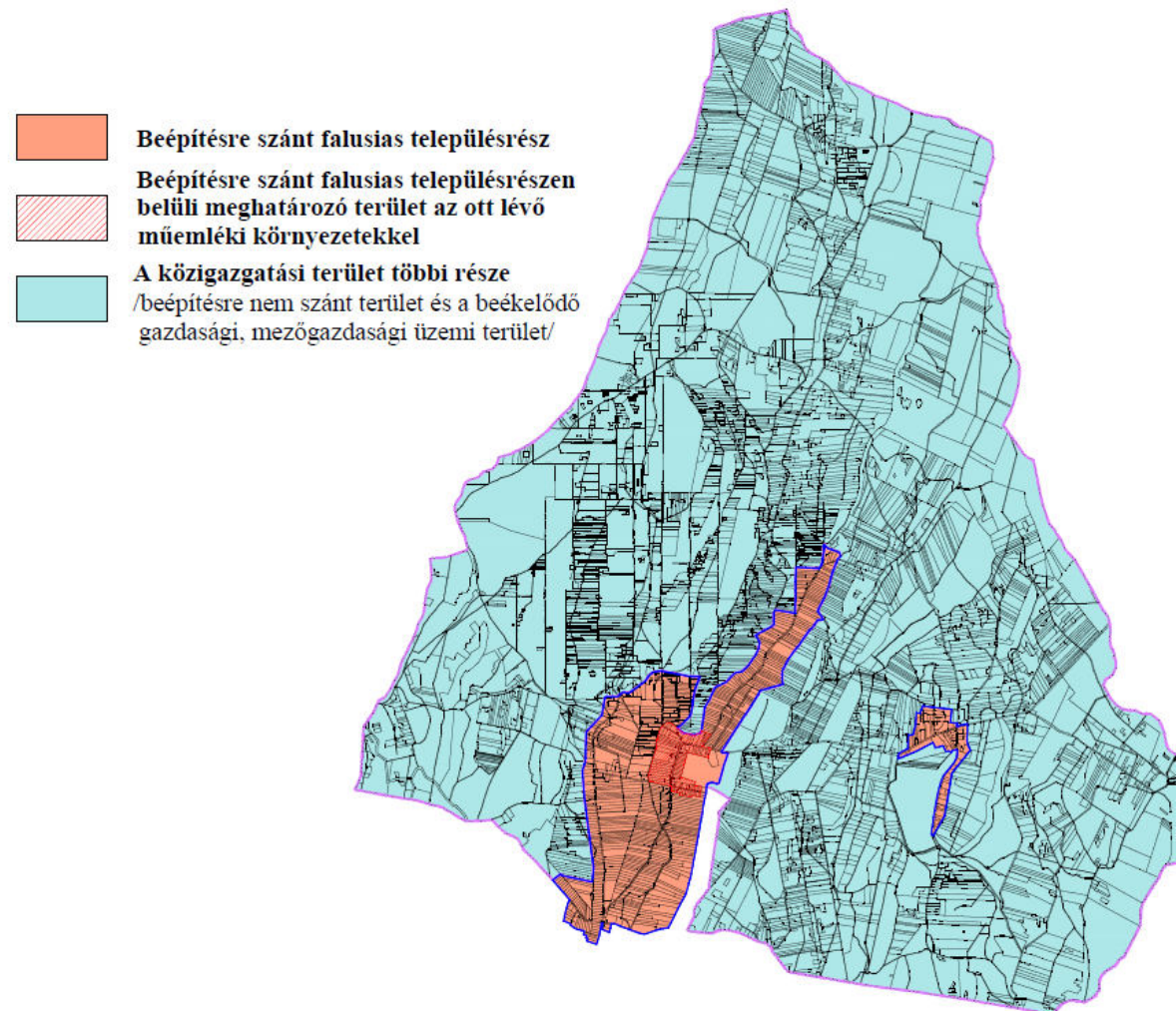
A fülöpi református egyház 1956-ban vásárolta meg a templomtelket az egyháztalok adományából.

Erre 1975-ben épült az imaház, több mint felerészben a hívek, a többi részben a Rajnai-Pfalzi egyház, az egyházmegye és a görög katolikus hívek adományából, Cs. Nagy Dániel lelképásztor és Nagy Antal gondnoksága idejében.

Az épület kelet-nyugati fekvésű, 5 x 8 méteres belső termében, templomi padokban 50 ülőhely van.

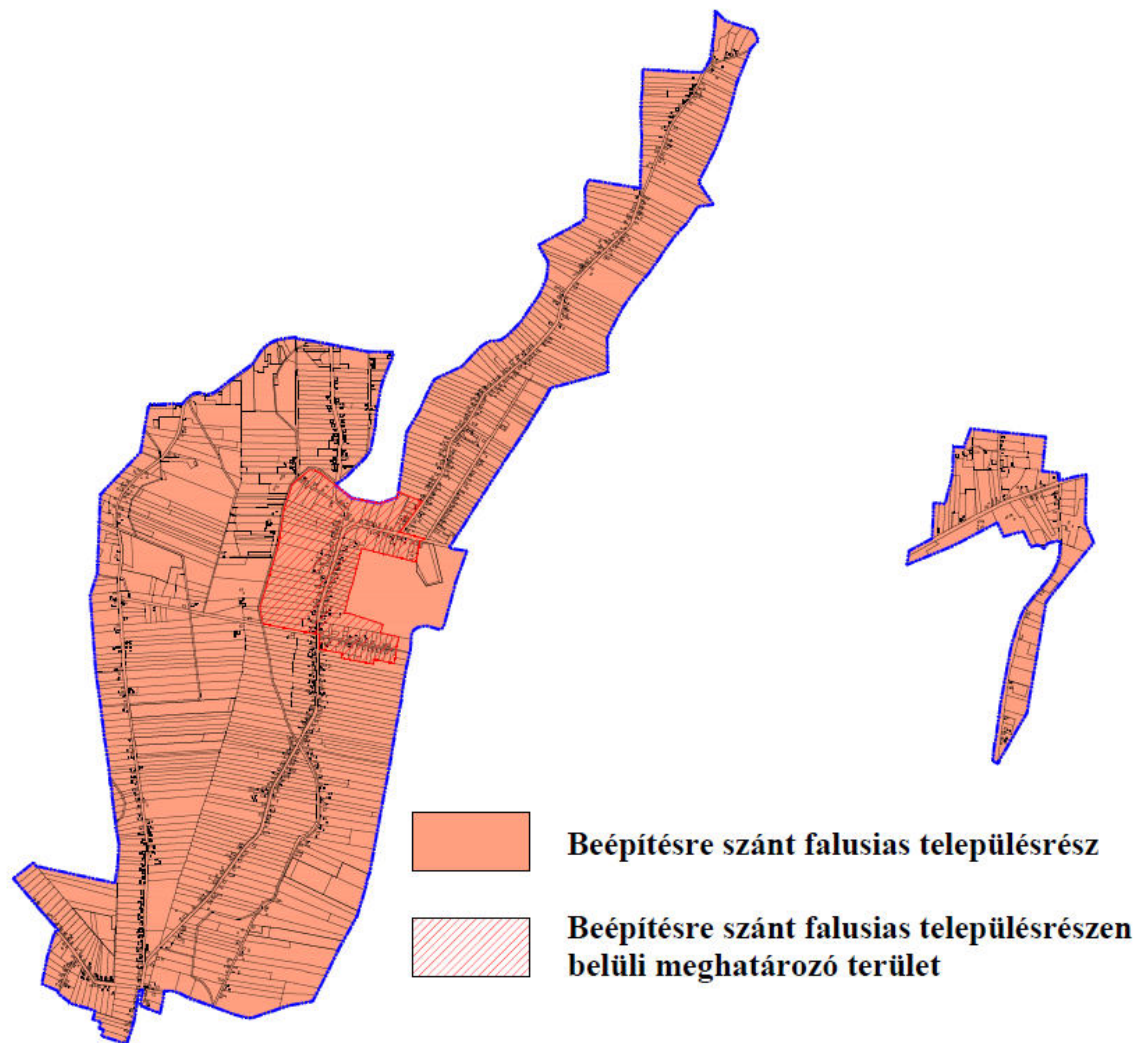
A ház nyugati bejárata előtt áll az egyszerű kis harangláb, amelyen függ az a felirat nélküli 25 kg-os harang, amelyet a bárándi gyülekezettől kaptak ajándékba.

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

Eltérő karakterű településrészek
lehatárolása, a településkép, arculati
jellemzők és település karakter
bemutatásával.

Fülöp egyközpontú település. A központi, illetve lakó funkciókat befogadó területe alig változott az utóbbi évtizedekben. A lakóterületeken a helyi lakosság kiszolgálását szolgáló épületek (italboltok, élelmiszerüzletek, stb.) lakóépületek átalakításával jöttek létre. A lakóépületek átépítése bővítése és felújítása az elmúlt évtizedekben folyamatos volt, és mai időszakban is ez a fő irány. Az 1900-as évek első felében épült hagyományos vályog szerkezetű épületek az 1970-es években sátortetős téglafalazatú lakóépületek váltották fel. Emellett több egyéb típusú szerinti lakóépület is megvalósult. 1980-as évek közepétől napjainkig egyedi tervezésű igényes lakóépületek jelentették az átépítési folyamatkövetkező lépését. Az átépítés mellett felújítások (bővítések) is formálják a településképet. Jelenleg a kertvárosias telekhasználat jelei fedezhetők fel a lakó funkciójú területrésztelkeken.

BEÉPÍTÉSRE SZÁNT FALUSIAS TELEPÜLÉSRÉSZ

Közösségi célú épületek a településképben.

A nagytelkes községi épületeknél a szabadon álló épületelhelyezés a jellemző. Ez esetben az utcaképi megjelenés magastetővel javasolt. A tető gerincvonala a kialakult beépítéshez igazodjon. Nem lehet egyértelműen állást foglalni az utcával párhuzamos, vagy merőleges tető kialakítása mellett.

Fontos, hogy megjelenése az utcaképhez igazodva, de ne hivatkozva alakítsa, fejlessze a belső településképet. Az arányos illeszkedés akár eltolt tetősíkok alkalmazásával is elérhető.

A községi és szolgáltató funkciójú épületek esetén az utcával párhuzamos nyeregtető általában kedvezőbb beépítést tesz lehetővé. Ettől eltérni csak nem túl széles lakó telek esetén indokolt. Gondolni kell még a fő (lakó) funkciót kiegészítő épületek elhelyezésére is. Fontos, hogy ezek a településképbe ne jelenjenek meg közvetlenül, alapvetően a főépület mögé, annak szerves folytatásaként valószínűleg meg. Ez egyben kedvező telekhasználatot is biztosít.

Orvosi rendelő

Polgármesteri hivatal

Posta

Házasságkötő terem

Óvoda

Általános iskola

A településkép egységességét a hasonló karakterű épületek többsége erősítheti.

Az épület formálásakor az anyaghasználatban, a homlokzatképzésben, a színezésben az árnyos illeszkedés az elvárás. Külön oda kell figyelni az épületek utólagos hőszigetelésekor az épület egésze kerüljön felújításra. Ekkor a színezés, a nyílászáró csere megoldása is illeszkedjen a környezetéhez. Ugyanerre tetőfedések cseréjénél is gondolni kell.

A településrészen a tetők kialakítása utcánként, de akár utcaszakaszonként is eltérő, mely az építés idejével is összefügg. A legrégebbi épületek esetén figyelhető meg elsősorban az utcával párhuzamos nyeregtető. Ezek egyben a legelavultabbak is, átépülésükkel kell számolni.

Az 1970-80-as évek típusstílusai alapvetően heterogénné tették a településképet.

Sok sátortetős ház épült ekkor az utcaképi illeszkedést figyelmen kívül hagyva. Végül az 1990 – től épültek többsége utcára merőleges gerincű. Az új építések során az utcára merőleges fő tetőgerinc többségében jó megoldás. A tető hajlásszögének 30-45 fok között érdemes választani. Így nem árnyékoljuk le a saját és szomszédunk kertjét, gazdaságosan kihasználható geometriájú tetőtér alakul ki. A tetősíkra helyezett ablakok a jó megvilágítást biztosítanak és ekkor nincsenek zavaró utcaképbe nem illeszkedő tetőfelépítmények.

A kertvárosiasodás együtt jár a gazdag zöldfelület és pihenő terület kialakításával. A növények egyrészt hangulatteremtő, díszítőelemek, másrészt hatékony, természetes eszközei az energiatudatos életmódnak. A településkép egységességének kialakításában, őrzésében a jövőben általában előnyösebb lehet, ha a ház oromzattal fordul az utca felé, és nem kontyolt tetővel. Az illeszkedés biztosítása azonban nem zárja ki az oromzat nélküli kialakítást. A padlástér csonka kontyolása általában még nem zavaró. Összetett tetőidom esetén is legyen legalább a lakás bejárat kijárat környékén oromzat. Keresztbe beforduló épületszárnyat csak kellően széles telek esetén érdemes alkalmazni, úgy, hogy ne vágja ketté a kertet első és hátsó kertre. A kertés házak elengedhetetlen kelléke a megfelelő méretű tároló. A telkünk rendben tartása könnyebb, ha a tárolók, kiegészítő épületrészek a főépülettel összhangban, azzal együtt tervezve alakulnak ki. Ugyanez igaz a kerítésekre. Az utcai kerítésnél érdemes a környezet és az örökség szép példáit megfigyelni, azok nyomán mai módszerekkel, friss hangulatú, de illeszkedő kerítést tervezni, építeni. A teljesen tömör, átláthatatlan utcai kerítés kerülendő és kivételes megoldás lehet. Az oldalsó és hátsó kerítések kevésbé jelennek meg az utcaképben, mégis érdemes az utcai kerítés figyelembe vételével átgondolni általában még nem zavaró. Összetett tetőidom esetén is legyen legalább a lakás bejárat kijárat környékén oromzat. Keresztbe beforduló épületszárnyat csak kellően széles telek esetén érdemes alkalmazni, úgy, hogy ne vágja ketté a kertet első és hátsó kertre. A kertés házak elengedhetetlen kelléke a megfelelő méretű tároló.

A telkünk rendben tartása könnyebb, ha a tárolók, kiegészítő épületrészek a főépülettel összhangban, azzal együtt tervezve alakulnak ki. Ugyanez igaz a kerítésekre. Az utcai kerítésnél érdemes a környezet és az örökség szép példáit megfigyelni, azok nyomán mai módszerekkel, friss hangulatú, de illeszkedő kerítést tervezni, építeni. A teljesen tömör, átláthatatlan utcai kerítés kerüendő és kivételes megoldás lehet.

Az oldalsó és hátsó kerítések kevésbé jelennek meg az utcaképben, mégis érdemes az utcai kerítés figyelembe vételével átgondolni anyagukat, zártságuk mértékét.

A településrészt – beleértve Bánházát is – településkép szempontjából általános besorolású területként javasolt kezelni. A településrészen belül a településközpont magja viszont településkép szempontjából meghatározó területként kezelendő.

Rendezett utcakép

BÁNHÁZA TELEPÜLÉSRÉSZ

A belterület keleti irányában közel egy kilométerre található Bánháza is falusias telekhasználatú településrész. Az egykori középkori falut már 1554 - ben a török hódolt helyek között említik. A XII. században pusztabirtok volt. Bánháza keleti peremén áll a 200 éves római katolikus kápolna.

Itt az egyszerű tömegű, egymenetes, utcára merőleges tetőgerincű oromfalas lakóépületek a jellemzők. Ezt a karaktert csak néhány helyen bontja meg - nem túl zavaró módon - sátor ill. kontyolt kialakítású épület.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK ÉS BEÉKELŐDŐ GAZDA- SÁGI, MEZŐGAZDA- SÁGI ÜZEMI TERÜLE- TEK TELEPÜLÉSRÉSZ

Az e területeken kialakult tájhasználat szervesen kapcsolódik a település történetéhez közrejátszik a helyiek identitásának kialakulásában és erősítésében.

A község érintett az európai szintű Natura 2000 hálózat által. A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság adatszolgáltatása alapján a község igazgatási határán belül természetvédelmi és természeti területek találhatóak. A természetvédelmi és természeti területek a belterülettől Ny-ra levő területeket érintik, ezek főként gyepek, kismértékben szántó és erdő területek.

A tájvédelemmel érintett területeket településkép szempontjából meghatározó területként javasolt kezelni! Az ide nem tartozó beépítésre nem szánt területek általános besorolásúak a beékelődő gazdasági, és mezőgazdasági üzemi major területekkel együtt. A község jó mező és erdőgazdasági adottságokkal rendelkezik. Ennek a kiaknázása ma is fontos megélhetési forrás a helyieknek. Fontos a növénytermelés, de az állattenyésztés és erdőgazdálkodás is jelentős a mai napig. Ezen adottságokra jött létre korábban a termelészövetkezet, melynek alapján mezőgazdasági majorok, feldolgozó üzemek fejlődtek, ill. újak is jöttek létre.

Javasolt illeszkedési szempontok:

A tanyák, majorok, gazdasági – üzemi épületek elhelyezésénél fontos a tájba illesztés biztosítása, mely a védett terület kezelési tervével és az arculati ajánlásokkal legyen összhangban. Elsődleges szempont legyen a tájkarakter megőrzése, a növénytakaró zöldfelületek elsődlegessége az épített elemekkel szemben. Alacsony (párkány) magasság javasolt úgy, hogy az ne menjen a technológia rovására, annak korlátozását ne jelentse.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

A településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások

Egy település arculata, sajátos értékeinek megőrzése, egységes képének megóvása- vagy megteremtése, az otthonosság érzésén túl, a helyi közösségek összetartó erejét is növeli.

E fejezetben a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások találhatók. A szép fogalma ugyan relatív, mégis meghatározható a közösség által általánosan elfogadott esztétikai szint, ami a települési környezet általánosan elfogadott, jellemző értékeihez való igazodást tekintí mércének.

Ha külföldön járunk, és szívünkhöz közelinek érzünk egy települést, a maga egységes megjelenésével, hangulatával, hiába építünk az ott látottal azonos (pl. mediterrán, vagy alpesi) házat a saját településünkön, nem éled fel az ott tapasztalt otthonosság érzése. Ezt úgy érhetjük el, ha saját települési környezetünk értékeihez, hagyományaihoz illeszkedő házat- otthont építünk.

A település egyes (általában történeti) részei rendelkeznek ezekkel az értékekkel, de ha nincsenek ilyenek, nekünk (a közösségnek) kell azokat megteremtteni.

Az építészeti útmutató az egyes, jellegzetes településrészek arculatához való illeszkedésben kíván segítségül szolgálni, bemutatva a településképbe illeszkedő sajátosságokat, és azokat is, melyek a környezettől való bántó eltérést jelentenek és ezért nem ajánlottak.

A településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató:

Arra a kérdésre, mitől szép egy ház, nem lehet egy mondatban válaszolni. Az építészek alapvetően egyet-értenek abban, hogy egy épület szépsége nem szubjektív. Szép az, ami rendezett. Rendezett utca zöld-övezet, homlokzat, épület elhelyezés stb. A szépség sokféle lehet, de a közös rendező elv a rend. Ezen belül a tömeg, forma, a homlokzat, a szín, a részletek rendje.

A településképet meghatározó épületek, közterületek minőségi formálására vonatkozó ajánlások orientálhatják az építkezni szándékozókat ezen rend megértésére. A kézikönyv közös rendező elvei (illeszkedés, hagyományőrzés, modernizáció) az építészeti lehetőségek feltárják és megismertetik az érdeklődőkkel, az építkezni szándékozókkal.

A rendezett településkép alakításához védelméhez javasolt illeszkedési szempontok:

- szomszédos épületek figyelembe vétele a telepítés a magasság, tetőhajlásszög megválasztása során,
- az alaprajzi elrendezés és a tömeg és homlokzatképzés segítse a kedvező rendezett utcakép megtartását, fejlesztését,
- bejáratok akadály mentesítése, rámpái közterületi adottságokhoz illesztése úgy, hogy az zavaró utcaképi megjelenést ne okozzon,
- tetőfelépítmények (kémények, gépészet) napelemek, homlokzati épületgépészeti elemek (klíma, mérőórák stb.) elrejtése, a homlokzat zavartalan érvényesülése,
- napelemek esetén a tetősíkkal azonos szögű elhelyezés mellett érvényesüljön az arányos illeszkedés, ne a napelem domináljon a tető megjelenésében,
- az épület tömegének, homlokzatának építészeti megoldása (tagolás, színezés, nyílászáró rendszer, tető, eresz stb.) az épület rendeltetését kell tükrözze ill. kiszolgálja úgy, hogy a szűkebb (utca) és ha indokolt a tágabb (belső településkép) környezethez is igazodjon,
- kerülni kell az építészeti örökség közvetlen másolását,
- törekedni kell egyensúlyra a modern és a hagyományos formák között,
- a hagyományos részletformák alkalmazhatók a modern anyaghasználatú épületek humanizálásában.

Ezen szempontok alkalmazása nem zárhatja ki az újszerű építészeti és korszerű műszaki megoldások alkalmazhatóságát. Ez a hagyományos tömegformákra utalásokból a karakteres részletek újra értelmezéséig terjedhet.

BEÉPÍTÉSRE SZÁNT FALUSIAS TELEPÜLÉSRÉSZ

/ajánlások/

TELEPÍTÉS:

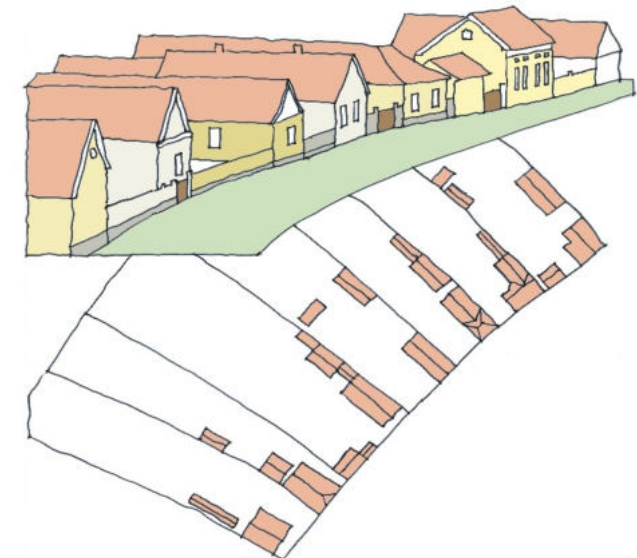
A telkek beépítése jellemzően oldalhatáron álló. Az épületek meghatározó többsége ténylegesen az oldalhatáron áll, csak kivételes esetekben helyezték az oldalhatártól 1-1,5 méter „csurgó távolságra”. A történeti településrészen az épületek jelentős része utcavonalon áll, vagy előtte csak kis (1,5 m, legfeljebb 3,0 m mélységű) előkertet alakítottak csak ki.

A jogszabályi fogalom használat szerint a beépítés módja oldalhatáron álló, előkert nélküli, ugyanis az építési hely (a telkeknek az a része, ahol épületet el lehet helyezni) az utcavonalhoz csatlakozik. A köznapi szóhasználat szerint az épületek elhelyezése előkert nélküli- illetve kismélységű előkertes beépítés. Az izgalmas és jellegzetes utcaképet az alábbi telekbeépítések változatossága adja:

- o Utcavonalon álló lakóépület és utcavonalon elhelyezett nyári konyha, vagy tároló épület, góré. Az utcavonalon álló épületek és a tömör kerítés anyagában, színezésében, építészeti kialakításában egy egységet alkot.
- o Kis előkerttel elhelyezett lakóépület, gyakran utcavonalra kihelyezett tároló épülettel, góréval.
- o Kis előkerttel elhelyezett lakóépület, jellegzetes kerítéssel. (Nagyobbrészt tömör kerítésmezők és kapu, az utca homlokzat ablakos része előtt áttört, általában kovácsoltvas kerítés mezőkkel. A kerítés gyalogos kapuja fölött díszített áthidalóval.

Tekintettel arra, hogy az épületek előtt vagy nincs, vagy csak kis előkert található, a széles utcákon, az épületek előtti közterület került sok esetben parkosításra, ahol az épület előtt, hagyományosan pad is elhelyezésre került.

A kerítések felújításakor zavaró megoldásnak számít, ha az utcai ablakok előtt is zárttá alakítják a kerítést.

MAGASSÁG ÉS TETŐFORMA

A beépítésre szánt településrészen a földszintes épületek a meghatározóak. Ezen belül, az utcai homlokzatmagasság, viszonylag tág határok (3,0- 5,0 méter) között mozog, hiszen utcával párhuzamos tetőgerincű, kiemelt padlómagasságú- nagy belmagasságú- emelt párkányzatú polgárházak, utcára merőleges tetőgerincű- tornácos parasztházak és utcavonalon álló – utcával párhuzamos tetőgerincű tároló épületek, nyári konyhák, vegyesen alkotják a jellegzetes utca-képet.

Az emeletes épület, vagy az utcai oromfalban kialakított, emeleti szintként megjelenő nyílászárók zavaróak az utca képben.

Az utca-képet vegyesen alkotják utcára merőleges tetőgerincű, oromfalas, utcára merőleges tetőgerincű-teljes- vagy kis kontyolású és utcával párhuzamos tetőgerincű épületek. Ezek változatossága, és a helyenként több azonos tetőformából adódó egyöntetűség adja az utca-kép sajátos hangulatát.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Az épületek magas tetővel létesültek, a lapostetős épület idegen a hagyományos településképben. Az alpesi- meredek tető és a mediterrán kis hajlású tető ugyancsak idegen a település képétől. Ajánlott a 35-45 fok közötti hajlásszögű tetőidomok alkalmazása.

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNEK

Fülöp településképében a natúr, sárgászöldes cserépfedés az egyeduralgkódó, amit a lakóépületek és melléképületek fedésénél egységes alkalmaztak és alkalmaznak. Néhány kivételt, a szürke palafedés, illetve kivételesen a nádfedés jelent. A szürke palatető épületekhez tartozó melléképületek esetében, sokszor szürke hullámpala fedést alkalmaztak, de ezek használatát javasolt a jövőben elkerülni. A hagyományos azbeszt adalékú palafedés alkalmazása már egyébként sem megengedett, a természetes pala pedig drágább tetőfedő anyag. Néhány újabb keletű épület felújítás esetén cserép mintázatú fémlemez fedést alkalmaztak, ami abban az esetben még elfogadható megoldásnak számít, ha színe a cserépfedésével azonos, és felülete nem fénylő. Lehetőség szerint azonban, javasolt a hagyományos cserépfedést alkalmazni. Az épületek homlokzatában a fehér, a sárga, drapp színek a meghatározóak, melyeket változatosabbá tesz a rózsaszín, és a halvány vörös/ téglavörös szín. Ez utóbbi színeket az oromfalak, és homlokzatok díszítésénél is gyakran alkalmaznak. A hideg színek (kék, zöld) vakolat színeként történő alkalmazása nem javasolt, mert idegen a hagyományos utcaképtől. A szürkészöld szín azonban, a kerítések, kapuk esetében hagyományosnak számít.

KERÍTÉSEK:

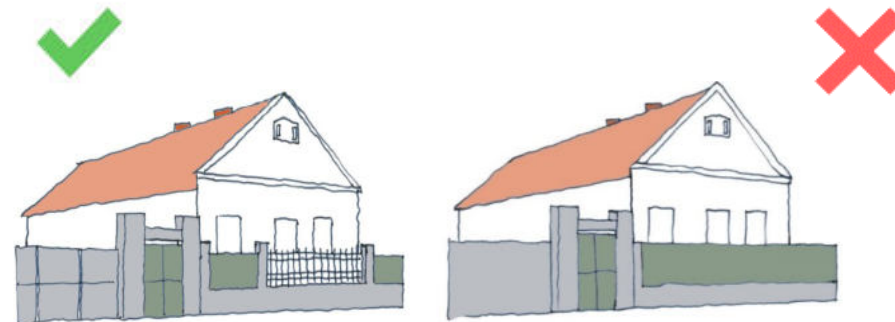
Az utcai kerítés az egyik fontos meghatározó eleme a község településképének. A nagy arányban utcavonalon álló épületek sorát, kis (1,5-2,0- es előkerttel elhelyezett lakóépületek szakítják meg helyenként. A kerítések általában tömör, épített jellegűek. A tömör, egymás után sorakozó táblákat, a kis előkerttel elhelyezett lakóépületek ablakai előtti, áttört kerítés elemek szakítják meg. Az áttört kerítés mezők gyakran műves, kovácsoltvas kivitelben készülnek. A tömör kerítés mezők között, a kétszárnyú kapubejáró, és a gyalogos kapuk készültek. A gyalogos kapuk feletti díszített áthidaló is általánosnak számít. Statikai (merezítő) funkciója mellett, díszíti, kiemeli a bejáratot.

Az utcakép jellegzetessége, a kerítés vonalába kiépített göré, tároló épület, mely sokszor a díszes téglakerítéssel, épülettel egy építészeti egységet képezve épült. Tekintettel arra, hogy az épületek előkert nélkül, vagy csak kis előkerttel lettek elhelyezve, továbbá az ablakok előtti kerítésmezőt leszámítva tömör kerítések készültek, az előkertek díszítésénél, virágosításánál nagyobb szerepet kapott az épületek előtti közterület. Itt gyakran ülőpadot is kihelyeztek az épület elé, dús növényzetek, fásítással.

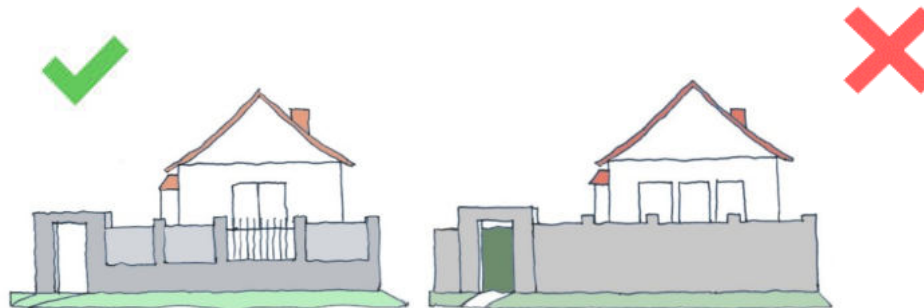

OROMFALAK KIALAKÍTÁSA:

Az utcaképet az utcával párhuzamos, és utcára merőleges tetőgerincű épületek keveredése, változatos elhelyezése jellemzi. Az utcai oromfalak általában vakoltak, egyszerűen díszítettek, kontyolás nélkül, vagy kiskontyval készültek. Az oromfal deszka burkolattal történő kialakítása

Az utcai ablakok előtti kerítésmezők áttörttek, tömörre tételük zavaró hatású.

Különösen zavaró hatású, ha a kerítés lábzat, mezőkre való osztás nélkül készül

Az utcai oromfalban készített nagyméterű nyílás, erkély idegen az utcaképtől.

A fa természetes építőanyag, a kerítésnél is alkalmazható megoldás. A zöld sövény kedvező megjelenésű az utcaképben.

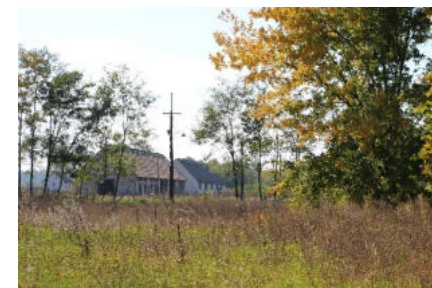
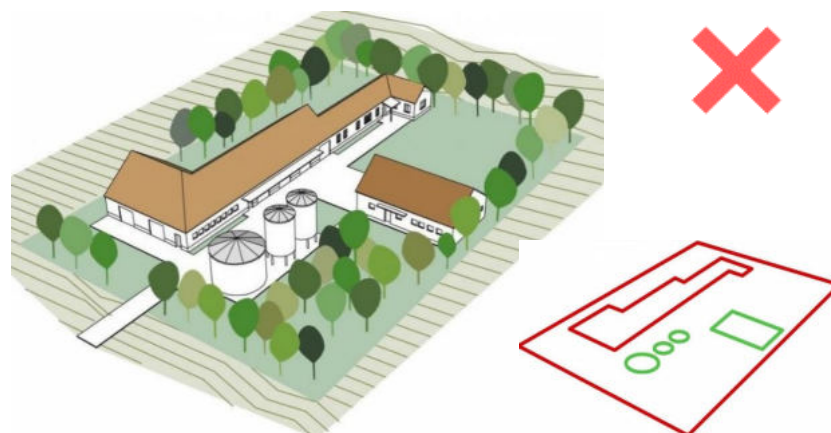
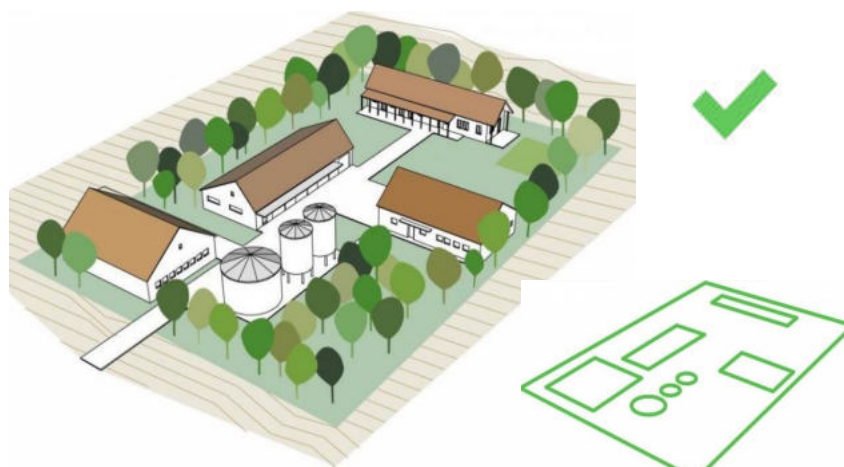

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK ÉS BEÉKELŐDŐ GAZDASÁGI, MEZŐGAZDASÁGI ÜZEMI TERÜLETEK TELEPÜLÉSRÉSZ

E területeken a tájképi értékekhez való igazodás érdekében az építmények megjelenésére vonatkozó ajánlások kerültek kidolgozásra:

Szabadon álló, vagy majorszerűen csoportosított, mezőgazdasági építmények helyezhetők el. Az épületek homlokzati képében a fehér, vagy (a tájban hagyományosan alkalmazott világos színű) homlokzati megjelenés az elvárás. Tájidegen színezés (pl. kék, élénkpiros, stb.), nem alkalmazható. Az épületeket magas tetővel kell kialakítani.

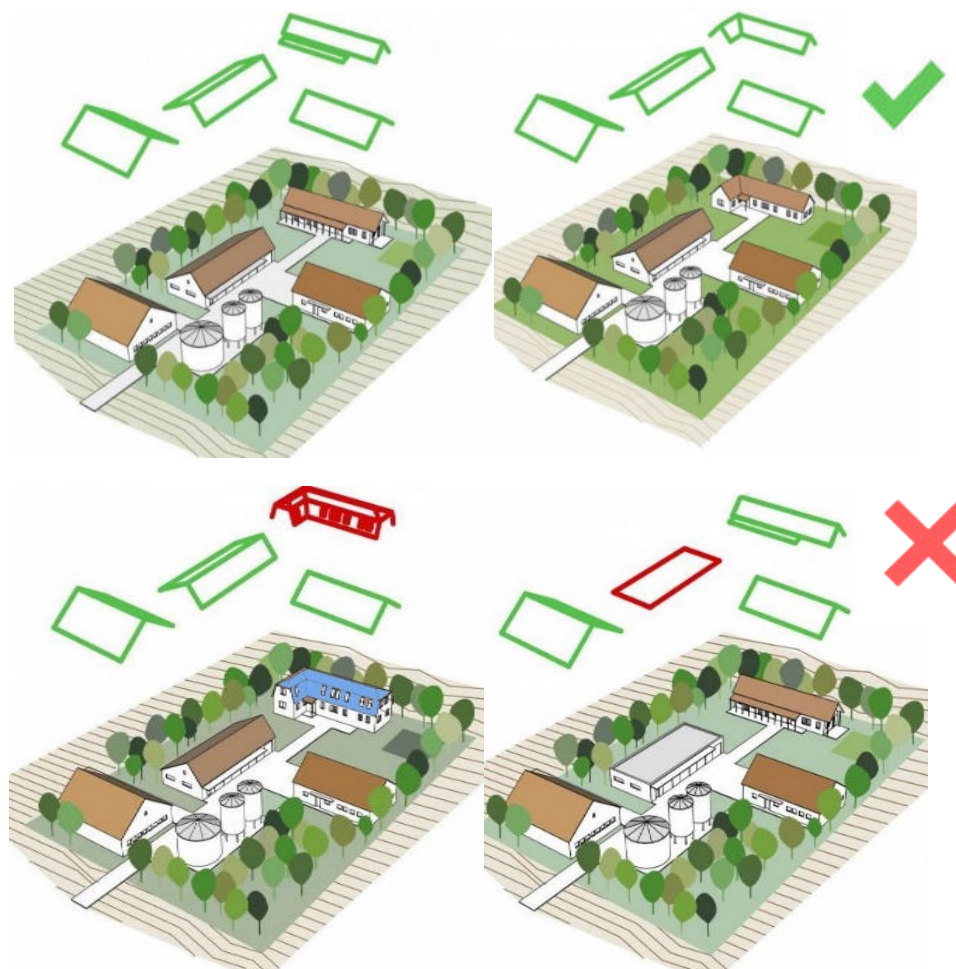
A látványvédelem (kilátás, rálátás) szempontjait mind a tervezés, mind pedig a megvalósítás során kiemelten kell érvényesíteni.

Az építmények megengedett legnagyobb épületmagassága legfeljebb 8,0 méter lehet, mely alól kivételt képeznek a mezőgazdasági üzemi területeken létesülő technológiai építmények. Ezen építmények esetében az épület falazata, tetőzete nem készülhet tükröződő felülettel.

Tájképet zavaró építménynek számítanak és nem helyezhetők el azok az építmények, melyek a táj alapvetően hagyományos jellegével szemben erősen modern, ipari mezőgazdasági karaktert hordoznak, a hagyományos tájalkotó elemektől, a tájból erőteljesen elütnek.

Az egyszerű, nyeregtetős épületek illeszkednek a hagyományos alföldi táj képébe, míg a z eltérő hajlásszögű- összetett tetőfelületek (pl. mansard tető), a lapos tető, idegenül hatnak.

A tájtól idegen az élénk színűre festett homlokzatú épület, az élénk színek alkalmazása, a hagyományos eltérő színű tetőfedő anyagok használata.

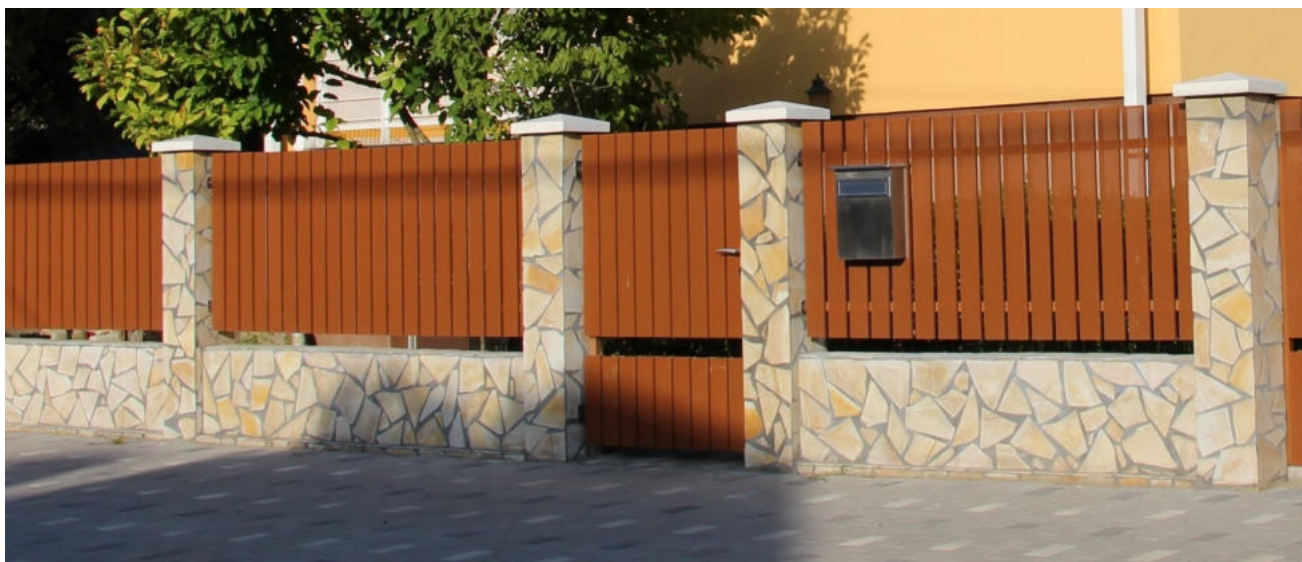

KERÍTÉSEK

Az utcai kerítés az egyik fontos meghatározó eleme a község településképének. A nagy arányban utcavonalon álló épületek sorát, kis (1,5- 2,0- es előkerttel elhelyezett lakóépületek szakítják meg helyenként. A kerítések általában tömör, épített jellegűek. A tömör, egymás után sorakozó táblákat, a kis előkerttel elhelyezett lakóépületek ablakai előtti, áttört kerítés elemek szakítják meg. Az áttört kerítés mezők gyakran mives, kovácsoltvas kivitelben készülnek. A tömör kerítés mezők között, a kétszárnyú kapubejáró, és a gyalogos kapuk készültek. A gyalogos kapuk feletti díszített áthidaló is általánosnak számít. Statikai (merevítő) funkciója mellett, díszíti, kiemeli a bejáratot.

Tekintettel arra, hogy az épületek előkert nélkül, vagy csak kis előkerttel lettek elhelyezve, továbbá az ablakok előtti kerítésmezőt leszámítva tömör kerítések készültek, az előkertet díszítésénél, virágosításánál nagyobb szerepet kapott az épületek előtti közterület. Itt gyakran ülőpadot is kihelyeztek az épület elé, dús növényzetek, fásításal.

A kis előkerttel elhelyezett épületek előtti kerítés az utcai homlokzat előtt, (de az utcai ablakok előtt mindenképpen) áttört kerítés mezővel készült, legtöbbször díszes, kovácsot vas kivitelben.

Bár az épületek homlokzatában a fehérsárgás, halvány vörös (ritkábban téglavörös) színek az egyeduralkodóak, a kapuk, kovácsoltvas kerítések, vagy a tömör kerítések deszka változatában színezéseként a zöld és barna színek is megjelennek.

A kerítésben létesülő bejárati ajtók, kapuk, az eredeti deszka- fa kivétel helyett, már fémlemezre cserélődtek.

Ez az anyagváltás abban az esetben illeszkedik a hagyományos utcaképbe, ha színe a fa kapuk megjelenésével azonos. (Nem fénylő, natúr fémlemez hatását kelti.) Fontos, hogy felületi megjelenése (bordázottsága) ugyancsak a deszkából készült „társaihoz” hasonló, sima felületű- vagy tagolt, esetleg díszített legyen!

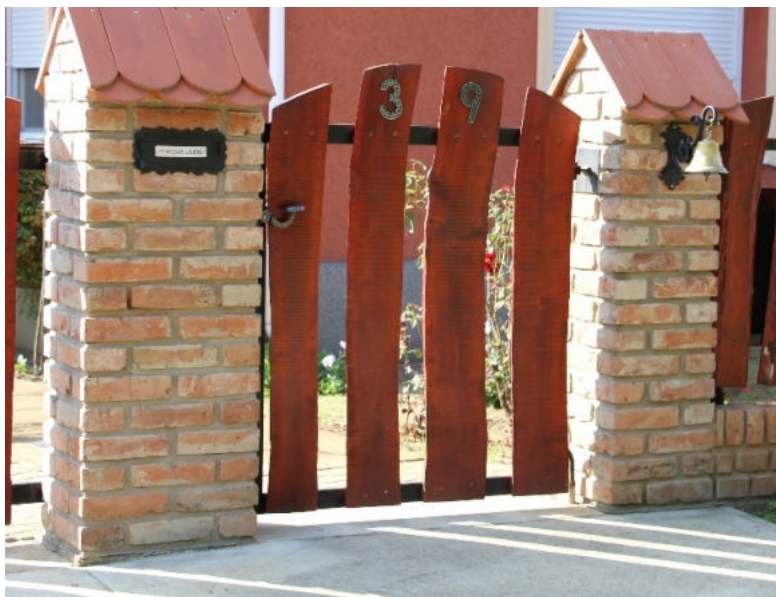
Gyakran a kerítés betétek is fémlemezre cserélődnek, ami különösen zavaró hatású, ha egyrészt a kapuk esetében leírt elvárásoknak nem tesz eleget. A fémlmezéből készülő kerítések esetében különösen fontos, hogy a kerítések mezőkre való osztottsága, lábazati rész kialakítása maradjon meg. Fontos továbbá, hogy a kerítésmező látható felső (esetleg alsó) éle ne maradjon meg a fémlmez vékonyságában, hanem vastagságot mutató szegéllyel készüljön!

Összefoglalás:

A kerítés kialakításánál az épület anyaghasználatát, színezését vegyük figyelembe. A kapu, a belépés helye lehet hangsúlyos, de nem hivalkodó. Az áttört, részben áttört kerítés hagyja látni az épületet, a kertet, így az utcakép látványa jobban érvényesül. Falszerű tömör kerítés kerülendő. Ha ilyen kialakítás mégis indokolt, akkor a bejárati kapuk áttört kialakításával, rusztikus felülettel, vagy tagolt felület és anyaghasználat alkalmazásával oldható a kerítés zártságának látványa.

Házaink kiegészítői, a kerítések, lámpák, árnyékolók, postaládák, korlátok alakítják az épület összképét, az ezáltal sugárzott hangulatot. Ezért mindent kiegészítő elemet egyforma igényességgel, odafigyeléssel tervezünk meg, választunk ki. A színek használata, az összkép érdekében odafigyelést igényel. Ezek a részek akár sűrűbben is cserélhetők, ha a tulajdonos már mást szeretne akár önmagában, akár egy épület felújítás keretében.

KERTEK

A nagy arányban utcavonalon álló épületek sorát, kis (1,5- 2,0- es előkerttel elhelyezett lakóépületek szakítják meg helyenként.

Tekintettel arra, hogy az épületek előkert nélkül, vagy csak kis előkerttel lettek elhelyezve, továbbá az ablakok előtti kerítésmezőt leszámítva tömör kerítések készültek, az előkertek díszítésénél, virágosításánál nagyobb szerepet kapott az épületek előtti közterület. Itt gyakran ülőpadot is kihelyeztek az épület elé, dús növényzettel, fásítással.

Az általános lakóterületen, illetve az új építésű lakóépületek esetében, ahol áttört utcai kerítések és nagyobb előkertek létesültek, az előkert természetesen nagyobb hangsúlyt képez az utcaképben.

A településképben több helyen is hangsúlyosan jelennek meg a hátsó kertek. A hátsó kertek a belterületen közlekedve is több helyen feltáruznak. A kertek hagyományos használata, az ott elhelyezkedő melléképületek, górék cserép fedésű, fehér falú, vagy deszka borítású épületei hozzá tartoznak a település hangulatához, szépségéhez.

A település környezetében való elhelyezkedése azt mutatja, hogy a jelenlegi központi belterület is a szétszórt családi gazdálkodások laza szerkezetének összekapcsolódásával alakult ki. Kertgazdálkodási terület két helyen található. Az egyik Bányháza DNY-i oldalához csatlakozóan alakult ki, a másik a község DK-i oldala mentén található.

A hátsó kertek a belterületen közlekedve is több helyen feltáruznak. A kertek hagyományos használata, az ott elhelyezkedő melléképületek, görék cserép fedésű, fehér falú, vagy deszka borítású épületei hozzá tartoznak a település hangulatához, szépségéhez.

A településkép fontos részét képezik a kertek, azok hagyományos művelése, a tároló épületek, görék, és az időszakonként változó, tárolt takarmány is.

A kerti építmények a főépülettel azonos építőanyagokból, vagy azzal harmonizálva készüljenek. A pergolák, növényrácsok, gépkocsibeállók, kukatárolók kialakíthatók favázis szerkezettel is, a nyílászárókkal harmonizáló színezéssel.

Lehetőleg könnyen felújítható, vízátteresztő burkolatot alkalmazzunk. A kevésbé használt részeket dekoratív, régi téglából alakíthatunk ki járőfelületet. A szegélyeket azonos hangulatú anyagból alakítsuk ki.

A vízátteresztő burkolat a csapadékvíz helyben tartása, hasznosítása miatt is előnyös, klimatikus előnyökkel jár, hisz még a napfényt sem veri erősen vissza.

ERKÉLYEK, TORNÁCOK

A községben a jellemzően földszintes beépítés miatt az erkély építése nem jellemző, ezért a településképi szerepe nem jelentős. A tornácok az utacakép díszeként jelennek meg, mégis kevés helyen számítanak hangsúlyos építészeti elemnek, a zárt (tömör) kerítések miatt.

Az 1900-as évek elején oldal tornácokat, a polgárházak esetében gyakran beüvegezték.

Általában négyzetes oszlopokkal készültek, fejezetüket ritkábban díszítették.

A mai épületek esetében, inkább fedett taraszokat építenek, melyekre szép példák is találhatóak a településen.

A modern építészetben újra értelmezett tornác a lakóépületek mellett akár középületeinken is megjelenhet. Ez továbbra is véd az esőtől, a hőtől árnyékol és az akadálymentesítésben is fontos szerepe lehet. Ez alatt ugyanis fedetten lehet kialakítani az akadálymentes megközelítést biztosító rámpát, mely így nem uralja az épület homlokzatát.

Utcai homlokzaton erkély, terasz kialakítása nem javasolt.

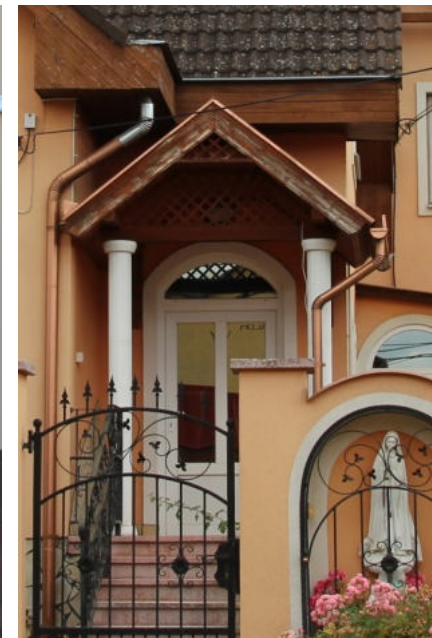

AJTÓK, ABLAKOK

A különböző korokban épület házak, eltérő belmagasságúak, így a nyílászárók arányai is másak. A nagyobb belmagasságú épületek estében nyújtott arányú ablakok készültek, több vízszintes osztással. Az új épületek esetében előszeretettel alkalmaznak nagyobb felületű, szélesebb ablakokat, kevesebb osztással. A nagyobb felületű nyílászárók alkalmazásához a jobb hőszigetelésű mutatók is hozzájárulnak. Fontos elv, hogy régi épületek felújításakor, átalakításakor, lehetőség szerint ne változtatassuk meg az ablakok arányát és osztásrendjét.

Ha az új épület történeti értékű utcakép része lesz, lehetőség szerint hagyományos arányrendszerű nyílászárók készüljenek. A nyílászárók arányán sokszor az alkalmazott osztásrendszer is javítani tud. A műanyag nyílászárók alkalmazása a fa nyílászárók mellett, ma már elterjedt alternatíva. Fontos azonban a hagyományos színek alkalmazása. Középületeinken a funkcióhoz igazodó méretű és formájú ablakok kerüljenek beépítésre. Az ablakok keretezése mindig is hangsúlyos eleme volt a homlokzatoknak. Közegészségügyi, oktatási és szolgáltató funkciójú épületek estén a hosszított nyílászárók modern megfogalmazásban is visszaidézhetők.

HOMLOKZATKÉPZÉS

A modern épületek egyszerűbb, letisztultabb homlokzattal készülnek, mégis fontos, hogy a minőséget is képviselő szép részletek, műves felületek is fellelhetőek legyenek az épületen. A településképbbe való illeszkedésnek fontos eszköze a megfelelő színek alkalmazása, az épületek homlokzatán, kerítésén.

Az épületek homlokzatán a fehér- sárga- drapp, színek árnyalatai mellet időnként a halvány rózsaszín, a téglavörös szín is megjelenik. Idegenül hatnak az utcaképben a zöld- kék, és egyéb hideg színek. A kerítéseken, kapukon, ajtókon és ablakokon gyakran alkalmazzák a barna szín-árnyalatai mellett, a szürkét, a zöld különböző (nem élénk) színárnyalatait is. A vörös (natúr) téglaburkolat, esetleg a kő burkolat, kiegészítő homlokzat burkoló felületként is díszes lehet az épületnek.

Összességében a homlokzat környezetbe illeszkedő kialakítása, anyaghasználata, az építészeti megoldások összehatása a homlokzat tagolásának, kedvező színvilágával, a nyílászárók rendszerével, osztásrendjével biztosítható úgy, hogy közben az épület funkcionális használatára is tekintettel van. A lapos tetős kialakítás esetén a környezetbe – utca képbe - illesztése visszafogott, nem túl tagolt megoldás javasolt.

RÉSZLETEK

A régi épületek finom díszítései, nem csak szépek, hanem a szakmai tudást, hozzáértést is sugallják. A modern technológia, a teherbíró anyagok alkalmazása feledtette velünk a csapolások, áthidalók, erősítő szerkezetek szükségességét, melyek, mint részletek, sokszor a díszei is voltak az épületeknek.

Az épület utcaképi harmóniájának biztosítását az épület egyes részleteinek kidolgozása is elősegítheti. Ezért az épület ornamentika, a homlokzati hirdetőfelület, egyéb műtárgy kialakítása, helye illeszkedjen az épület egészéhez.

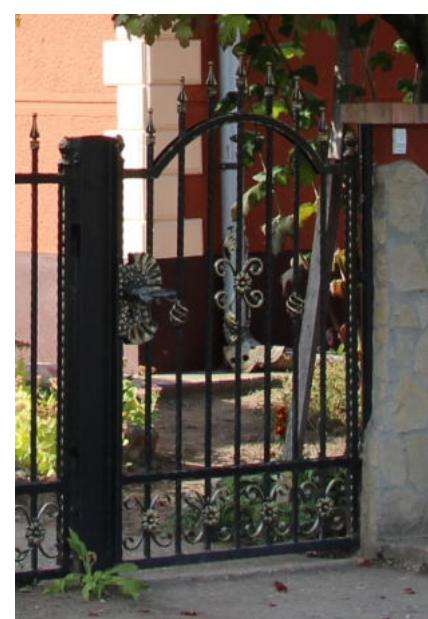

A statika, a szerkezeteket érő erők ugyanúgy működnek, bár a modern szerkezetek alkalmazásával egyszerűbb és letisztultabb homlokzat épületek, kerítések készülnek. Ha modern anyagokat alkalmazunk, de szeretnénk a homlokzaton megjelenő részletekben megőrizni valamit a régi hangulatból, ügyeljünk arra, hogy a valódi szerkezeti- statikai szerepek megfelelően jelenjenek meg ezek a díszítések.

Egymás mellett nézve a régi és az új építésű, műves építészeti megoldásokat, talán jobban átérezzük annak fontosságát, és megértjük, hogy a jól megmunkált természetes anyagok, a szakmai tudás, az egyszerűség és a finom részletek jól megválasztott aránya mindig időtálló és szép lesz.

A kerítés egyszerre teremt kapcsolatot a közterülettel, ugyanakkor elválasztja azt az ingatlantól. Az utcai térfal egy eleme, mely lehet kivételesen tömör, és ha magánéletünket szeretnénk óvni, de lehet áttört, átlátható is. A településen vannak gyakran alkalmazott anyagok és formák. A településen, több helyen téglapillérek közötti ritkított fa vagy fém betétes kerítéseket találhatunk, így jól látszódik a kert és az épülethomlokzat teljessége.

A kertkapu és a gépkocsi kapu kialakításakor illeszkedjünk a kerítéshez és az épülethez. A kapu legyen hangsúlyos, de ne hivalkodó. Kialakításakor mértékkel alkalmazhatunk akár helyi hagyományos díszítőmintákat is.

56 | Mai példák

MAI PÉLDÁK

A település főutcáján található lakóépület annak ellenére, hogy nem a hagyományos elrendezést, egyszerű nyeregtetőt és kerítésformát alkalmazza, jó példa arra, hogyan lehet mégis környezetbe- utcaképbe illeszkedően megépíteni egy mai kor igényeinek megfelelő lakóházat.

A tető összetettsége ellenére, mivel jól megválasztott tömeggel tervezték, és a tetősíkok a településképpen jellemző irányokkal és hajlásszöggel készültek, nem hat idegenül az utcaképben.

A kerítés magassága illeszkedik a kialakult rendhez, áttörtebb a hagyományos tömör és csak az utcai ablakok előtt áttört kerítésnél, de kellően zárt és egy építészeti egységet képez az épülettel.

A kerítésen és az épületen alkalmazott kőburkolat ugyan nem jellemzi a hagyományos településképet, de mértéktartóan került alkalmazásra, így díszé az épületnek és környezetének.

Az új építésű tetőteres kialakítású épület a településen található kevés tetőteres épület egyike. Az ormfalas épületet a csonka kontyolás ellenére jól illeszkedik a környezetébe.

A jól kiválasztott halvány zöld homlokzati szín, az igényes cseréptető, a földszinti nyílások nyújtott aránya, együttesen hozzájárulnak ahhoz, hogy az épület a településkép értékes része legyen.

A homlokzata mozgalmasság, a fény és árnyék kedvező színtöltés tud lenni az összképnek.

A lakóépület, hasonló jó példája annak, hogyan lehet egy jellegzetességekkel bíró utcában, a hagyományos épületrendezéssel, megoldásokkal, kerítés kialakítással szakítva, modern igényeket kielégítve, olyan lakóházat építeni, ami mégis jól illeszkedik a környezetébe.

Fontos a megfelelő tömeg és tetőarányok tiszteletben tartása, a hagyományokat figyelembe vevő anyag és színhasználat, mely jelen esetben jól sikerült.

Az oromfal csonka kontyolása itt is megjelenik, a nagy kiülésű tető védi a tetőtéri teraszt.

A köz és szolgáltató épületek homlokzat-képzésükben és anyaghasználatukban is eltérnek a lakóépületeknél alkalmazott megoldásoktól. igaz ez az orvosi rendelő épületére is, ahol nagyobb tömegű az épület és a homlokzati burkoló anyagok is időtállóak.

A nyílászárói is nagyobb felületűek, igazodnak a belső funkciók követelményéhez.

A részben áttört kerítés színvilága illeszkedik a homlokzat meghatározó téglaburkolatának színhasználatához.

UTCÁK, TEREK

A község településképét a széles utcák jellemzik. A történeti településrészen a szabálytalanabb, időnként kiszélesedő, majd keskenyebbé váló utcák, és teresedések az általánosak, míg az újabb telepítésű részen a szabályosabb vezetésű és szélességű utca a jellemző.

Azok az utcák, ahol az épültek előtti, széles közterület ezt lehetővé tette, fasorok teszik hangulatossabbá az utcát.

Nagyobb méretű park, a településen belül kevés található, de a széles utcákat kísérő zöldterületek, a település közvetlen környezete kárpótlást jelentenek.

Az utcák történetileg kialakult képét meghatározza, hogy a lakóépületek jelentős része előkert nélkül, vagy kicsi (1,5- 2,0 méter mélységű) előkerttel épült. Az épületek előtt tömör kerítések és kapuk épültek, és csak az utcai homlokzat ablaki előtt áttört a kerítés. Ebből a sajátosságból adódik, hogy az épületek előtti széles közterület az „igazi” előkertek, ahol jellemzően padot is elhelyeztek.

Az új, mai kor igényei szerint épült lakóépületek szakítottak ugyan a tömör utcai kerítés hagyományával, de az új épülettel egy építészeti egységet képező, igényes kerítések, jól tudnak illeszkedni a hagyományos utcaképbe is.

A település ezen utcáját kísérő széles csapadékvíz elvezető árok, jó példa arra, hogy a csapadékvíz elvezetése, egy nyitott, gondozott mederben jó megoldás tud lenni. A füvesített rézsűk, a meder szélére telepített növényzet nem csak szép, hanem a környezet klímáját is jelentősen javítani tudja. Az áttereszek egységes kialakítása is meghatározó tud lenni az utcaképben.

A különböző felületek határozott szétválasztása (pl. szegélykövek alkalmazásával) szintén jelentős javulást eredményezhet. A település utcái vezetnek a tekintetet, felfűzik a települést alkotó elemeket, ezért harmonikus, egységes kialakításuk fontos. A településen áthaladók leginkább ezen útvonalakon haladva alakítják ki a településről alkotott képüket. Külön figyelmet kell fordítani az infrastruktúra hálózat elemeinek kiépítésére, nyomvonalvezetésre, felszíni és felszín alatti elemeinek utcaképbe illesztésére is.

A település utcái szélesek, harmonikus kialakításuk elkezdődött. Javasolt, hogy a járdák közelében alacsony, ill. közép magas cserjék és fák változatossága – a hiányzó szakaszok ennek megfelelő pótlása – alakítsa a járda és a közút közötti területe

Összeségében a település utcáira jellemző a széles útterület melyet változó intenzitású növényzet szegélyez. Nyáron a növényzettől takart az épületek látványa. Ezt a karaktert megőrizni és fejleszteni javasolt. A közterületek fejlesztésekor is alkalmazkodjunk a meglévő beépítési adottságokhoz, az utcakeresztmetszetekhez, jellemző homlokzatmagasságokhoz, tetőformákhoz. Ezzel elkerülhető, hogy ne alakuljon ki zavaros utca- és településkép. Ezért legyünk tekintettel a kialakult (ill. kialakításra tervezett) épített környezetre, az arányos illeszkedésre

Közttereinken a szépen megtervezett burkolat kiosztás és az utcabútorok gondos kiválasztása emeli a közpark megjelenését, egyúttal társadalmi hasznossága is erősödik. A jól megválasztott – világos – színek a fásítás és az árnyék a klimatikus viszonyokhoz is igazodik, mérsékli az időjárás szélsőséges hatásait.

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

A településen viszonylag kevés közterületen megjelenő reklámtábla, hirdetés található. Ezek többsége a községen keresztülvezető út melletti kereskedelmi szolgáltató vállalkozásokat hirdeti.

Az utcaképhez a hitetőtáblák, reklámfelületek, cégek gépjármű berendezések is ugyanúgy hozzátartoznak, mint az épületek vagy növényzet. A hirdetés lényege a tájékoztatás, amelyet utcaképhez illőnek kell lennie. Épületeink megjelenését befolyásolják még a gépjármű elemek (klímaberendezés, napelemek stb).

Cégér, cégtábla elhelyezésekor elengedhetetlen, hogy az alkalmazkodjon az épület jellemzőihez, anyaghasználatához. A település egyéb területein csak a szabályozás szerinti reklámhordozó helyezhető el, itt szintén elengedhetetlen a megfelelő anyaghasználat. Közterületi tájékoztató táblák lehetőleg természetes anyagból készüljenek és az utca kép rálátását, adott esetben a kilátást ne akadályozzák. A térbeli betűkből készülő tájékoztató illik az épülethez. Az egységesen megtervezett reklámhordozók egymást egészítik úgy, hogy az utca képnek is előnyére válik. A napelemek ma már megkerülhetetlenek egyes épületek energetikai felújításánál. A tetősíkkal egyező síkú elhelyezés jó megoldás.

66 | Utcák, terek

IMPRESSZUM

Fülöp honlapcíme: www.fulopkozseg.hu

Fülöp email címe: fulop.polgarmester@gmail.com

Fülöp postai címe: 4266 Fülöp, Arany János utca 19

Telefon: +36 (52) 208-491

Polgármester: Hutóczki Péter

Főépítész: Zsemberi István okl. építészmérnök

Főépítész email címe: istvan.zsemberi@civisterv.hu

SZERKESZTETTE:

SZÖVEG:

FOTÓ:

Cívisterv Bt. (Debrecen, Széchenyi utca 8.)

Zsemberi István és Zsemberiné Luczi Anikó

TÉRKÉPI MELLÉKLETEK:

Zsemberi Márk

GRAFIKAI TERVEZÉS:

A Lehner Tudásközpont által kidolgozott minta felhasználásával készült.

Debrecen, 2017. december